

Posudek oponenta na bakalářskou práci Františka Francese s názvem *Úvaha nad elementární povahou literárního jazyka a literárního diskurzu: Jsou tyto pojmy teoretickým konstruktem, nebo skutečným výrazem invence?*

Autor posudku: Mgr. Klára Petříková, Ph.D.

Předkládaná práce hledá odpovědi na otázky, co je to literární jazyk, jaký má vztah k jazyku sdělovacímu a jaké jazykové prostředky vedou k tomu, že text má na příjemce literární účinek, tedy čím to je, že na něj působí jako umění. Snaží se také zjistit, do jaké míry je literární jazyk projevem invence autora a do jaké míry se jedná o teoretický konstrukt.

Práce je pojata nesmírně široce: při zkoumání vytyčených otázek se věnuje výkladu klíčových literárních i lingvistických konceptů a shrnuje různé teoretické pohledy na ně (co je to literatura a jak vzniká, co je to jazyk, jaké je jeho dělení, jaký je vztah myšlení k produkci řeči, co je to text a z jakého impulzu jej autor tvoří, co je to kniha, jak chápat básnický obraz, jak se jazyk vztahuje k teorii komunikace, jaký je vztah mezi znakem a tím, co zastupuje, věnuje se např. i konceptu ticha v poezii, zkoumá, co je to diskurz, výpověď ...). Teoretická východiska týkající se literárního jazyka nakonec autor ověřuje na interpretaci knihy M. Ajvaze *Druhé město*. Dospívá však k závěru, že žádné teorii se literární jazyk nepodařilo uspokojivě popsat, tudíž by se z něj teoretický konstrukt dělat neměl – s tím by se však dalo polemizovat v tom smyslu, že teorie je nástroj uchopování tématu, prostředek analýzy, který je užitečný a může být podle potřeby zpřesňován.

Na práci je nutné vyzdvihnout autorovu obeznámenost s formalistickými, strukturalistickými i poststrukturalistickými teoriemi o jazyce i literatuře. Vzhledem k tomu, že se téma hluboce propojuje s vlastní autorovou praxí, má ho zažitě, navíc text sám má místy náběh k uměleckému jazyku.

Otázkou je, zda by pro větší přehlednost práci neprospěl užší rozsah – vršením konceptů a výkladů se pozornost při četbě textu poněkud tříští. Výstavbu argumentu by také místy bylo možné zpřesnit a zpřehlednit:

Např. Je zde tedy literární jazyk, označující cosi buď jako jev, model, funkci, vzorec, jsoucno, reflexi, koncept, předmět, regulativ, konstitutivní prvek, objekt nebo metodu, avšak bylo by zjevně paradoxem, pokud by, za situace, kdy se literární teorie stává součástí teorie diskurzů, existoval diskurz „psaní o literatuře“, a „literární diskurz“, alespoň v elementární rovině strategického pole, sám by jaksí absentoval; bylo by to paradoxní zejména v intertextuálních přístupech, které k literatuře přistupují jako k jednomu velkému korpusu (str. 9).

Ohledně otázky prolínání literárního jazyka a jazyka běžné mluvy, diplomant říká: „někteří autoři mohou usilovat o pravdivost a autenticitu literárního díla, a mohou tak do něj implantovat prvky

běžné mluvy, toto se však děje prostřednictvím složitých systémů strategií, taktik, transformací, technik a tvůrčích postupů, lišících se podle žánrů i stylů, které mohou nabývat ryze individuální podobu“ – jaký je tedy vztah literárního jazyka a běžné mluvy v takovýchto případech (např. na příkladu Eliotovy *Pusté země*)?

Po formální stránce se dá v textu poměrně často narazit na překlep, sporadicky pak na hrubku, místy by u zmíněného autora bylo možné uvést odkaz na konkrétní dílo (např. na str. 64).

Práce dle mého celkově splňuje nároky kladené na bakalářskou práci a navrhuji ji hodnotit známkou „výborně“.

Klára Petříková, 9. 2. 2024